

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У ГІРСЬКІЙ ЗОНІ КАРПАТ

В економічному вимірі гірські райони характеризуються сучасними структурними проблемами, пов'язаними в значній мірі із простою господарською структурою, подальшою технологічною відсталістю, низькою якістю людського капіталу, слабким розвитком соціальної та інституційної інфраструктури. Їх сукупність привела до соціально-економічного занедбання району, частки суспільства, що там проживає.

Основні здібності особистості проявляються в праці. Тим самим особистість розвивається, отримує підтвердження, що вона є потрібною для суспільства, а також отримує дохід, що є основним для її виживання. Важливим соціально-економічним показником розвитку будь-якого регіону є зайнятість населення. Чим вища частка зайнятого населення, тим більша кількість людей виконує певну роботу, отримує дохід, а відповідно підвищує показники розвитку регіону. Із всього зайнятого населення гірської зони найбільша його частка 46,4% припадає на групу 600-700 м над рівнем моря сільських рад, дещо менша частка – 27,8% – на групу 500-600 м. Відмітимо, що половина зайнятого населення працює у сільському господарстві, де з них 30% зайняті у групі 600-700 м. Додамо, у цій групі знаходиться лише чверть земель сільськогосподарського призначення, що показує низькопродуктивну працю людей зайнятих у сфері сільського господарства даного регіону. 11,8% зайнятого населення досліджуваного регіону працює у дошкільних закладах та освіті, 9,5% – у сфері транспорту та зв'язку, 7,7% – у лісовому господарстві. Із зростанням висоти розміщення населених пунктів збільшується частка зайнятого населення в органах самоврядування та інших видах діяльності. Проте зменшується частка населення зайнятого підприємницькою діяльністю та у соціальній сфері, які частково пов'язані між собою. Це дає підстави говорити про те, що із зростанням висоти розміщення населених пунктів, а також віддаленості від більших центрів та ринків скорочується кількість видів підприємницької діяльності, якими можна було б займатись та робить їх економічно неефективними. В більшості гірських сіл до чинників, які сприяють їх місцевому розвитку можна зарахувати: нижчі як в містах ціни земельних ділянок (в гірській зоні це не завжди справджується), менша вартість будівель для малих і середніх фірм, нижча вартість праці, корисні умови природного середовища, сприятливі до рекреації і туризму, санаторно-природних послуг, політика підтримки багатофункціонального розвитку сільських територій реалізовуваних державою і органами місцевого самоврядування (низькопроцентні кредити, податкові пільги і т.д.), діяльність місцевих лідерів, інституцій, суспільних і приватних, інноваційних і дорадчих осередків. Виходячи із перелічених чинників стимулювання розвитку гірського регіону, які необхідно впроваджувати, на даний момент все ж він залишається депресивною зоною, де, як ми вже згадували, нехватка робочих місць. Для виживання та утримування сім'ї єдиним способом залишалось ведення особистого підсобного господарства.

Відношення особистих селянських господарств до постійного населення гірської зони за період з 2005 року по 2010 рік суттєво не змінилось. Проте залишається відмінність між їх частками по групах розміщення населених пунктів над рівнем моря. Так у групі до 500 м частка особистих селянських господарств становила 74,4% відносно постійного населення, а в той же час у групах 600-700 м та >700 м вона складала 35,3% та 39,7% відповідно.

Розвиток економіки неможливий без розвитку підприємницької діяльності. Ведення підприємницької діяльності покладається на його засновників чи власників, проте із зростанням масштабів господарювання виникає необхідність залучення додаткової робочої сили. Тому розвиток та розширення підприємницької діяльності розглядається як потенційне виникнення місць праці. Проаналізуємо стан зайнятих працівників на підприємствах – суб'єктах підприємницької діяльності гірської зони. В обсязі реалізованої продукції області підприємствами - суб'єктами підприємницької діяльності частка гірської зони складає лише 0,4%. Про низьке значення цього показника може свідчити дві причини: перша – низька продуктивність праці, адже частка найманих працівників становить 1% у структурі найманих працівників суб'єктів підприємницької діяльності області, або ж друга – реалізують не всю

вироблену продукцію. Частка обсягу реалізованої продукції за сферами діяльності в структурі області та структурі гірської зони поділені наступним чином: сільське господарство, мисливство та лісове господарство – 2,4% та 28,7%, промисловість – 30,0% та 19,2%, будівництво – 3,5% та 3,9%, оптова та роздрібна торгівля, послуги з ремонту – 47,3% та 40,3%, транспорт – 9,1% відповідно. Таким чином, на сьогодні враховуючи оцінку наявного стану забезпечення земельними, трудовими та іншими ресурсами Гірської зони Карпат Львівської області, можна стверджувати, що ці території мають значний потенціал для розвитку різних видів підприємницької діяльності в тому числі і сільськогосподарського виробництва.

Література: 1. Кравців В. С. Регіональна екологічна політика в умовах становлення ринкової економіки в Україні (теорія, методи, практика): автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук / В.С. Кравців – Київ, 2007. – с.43. 2. Липчук В. В. Стан, проблеми та шляхи покращення технічної забезпеченості фермерських господарств : монографія / В. В. Липчук, О.С., Прокопишин, Л. Б. Гнатишин. - Львів : Сполом, 2012. - 224 с. 3. Месель-Веселяк В.Я. Стратегія розвитку аграрного сектору АПК та соціальної сфери села на період до 2020 року. Проект / В.Я. Месель-Веселяк, П.В. Щепієнко, І.В. Коновалов та ін. К.: ННЦ «ІАЕ». – 2009. – 130 с. 4. Новаковський Л.Я. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування / Л.Я.Новаковський, М.А.Олещенко. – К.: Урожай, 2007. – с.276. 5. Федоров М.М. Особливості формування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні / М.М.Федоров // Економіка АПК, 2008. - №5. - 78.

*Шумейко В.М., к. т. н., доцент,
Шпудейко М. В., студентка,
Шевченко В.В.,*

*студентка Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки,
м. Кіровоград, Україна*

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Формування обґрунтованих інноваційних моделей розвитку регіонів стає дедалі актуальнішим, особливо в умовах поширення глобалізаційних процесів та усвідомлення позитивної ролі інновацій для країн. Тільки активізація інноваційних процесів дозволить як співпрацювати, так і конкурувати з різними країнами світу. У сучасному світі активно відбувається перехід від конкуренції на основі фінансового капіталу, факторів виробництва та інвестицій до конкуренції на основі нововведень.

Розподіл сил в сучасній світовій економіці характеризується значним відривом країн-лідерів, що обрали інноваційний шлях розвитку, від менш потужних, які не стали на цей шлях або ж тільки-но стають на нього. Країнам - інноваційним лідерам притаманна висока концентрація найбільш рентабельних видів бізнесу, високотехнологічна структура національного виробництва, винесення за межі власної країни промислово-технологічних циклів виробництва, які є енергоємними і ресурсоємними, зосередження в країні найбільших фінансових потоків.

Враховуючи ці реалії Україні, якщо вона не згодна відігравати роль сировинного придатку і джерела дешевої робочої сили, на території якої залишаються низько технологічні, екологічно брудні галузі промисловості старих технологічних укладів, необхідно активізувати зусилля для переходу на інноваційний шлях розвитку, щоб подолати розрив з країнами-лідерами, який зростає і, якщо згаяти час, може стати нездоланим через несумісність економік, техніки і технологій, стандартів якості життя тощо.

Комплексною характеристикою спроможності підприємств до інноваційної діяльності є їхній інноваційний потенціал. Загалом можна стверджувати що, інноваційний потенціал – це здатність суб'єкта господарювання робити нову, науково містку продукцію, що відповідає вимогам ринку. У радянські часи в Україні сформувалася галузева структура, у якій були представлені майже всі сучасні галузі промислового виробництва і функціонували ефективно у єдиному народногосподарському комплексі. До моменту розпаду СРСР у військово-промисловий комплекс (ВПК) України входило близько 3600 підприємств, у яких, на відміну від інших галузей, широко впроваджувалися науково-технічні досягнення, підвищуючи тим самим технічний рівень виробництва. Розвиток атомної енергетики, аерокосмічної промисловості, електроніки є продуктом діяльності військово-науково-промислового комплексу. Обвальна конверсія більшості виробництв привела не тільки до скорочення абсолютних обсягів